

OLDUĞUM YER
JHUMPA LAHIRI

Özgün ismi: Dove mi trovo
© 2018 Jhumpa Lahiri

Bu kitabın Türkçe yayın hakları AnatoliaLit Telif Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

© 2022 Bkz Yayıncılık Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti.
Domingo, Bkz Yayıncılık markasıdır.
Sertifika No: 46105

Çeviri: Eren Yücesan Cendey
Editör: Algan Sezgintüredi
Son okuma: Ümran Özbacı
Katkıda bulunanlar: Edip Sönmez, Buse Olçay
Kapak görseli: Clark & Pougnaud
Kapak ve sayfa uyarlama: Betül Güzhan

ISBN: 978 605 198 256 4

Baskı: Kasım 2022
Çınar Mat. Ve Yay. San. Tic. Ltd. Şti.
Yüzyıl Mah. Matbaacılar Cad. Ata Han No: 34 Kat: 4-5 Bağcılar İstanbul
Tel: (0212) 628 96 00 • Sertifika No: 45103

Tüm hakları saklıdır. Bu kitabın tümünün veya içeriğinin herhangi bir bölümünün yayıncının yazılı izni olmadan, fotokopi yöntemi dahil, elektronik ya da mekanik herhangi bir yolla çoğaltılması yasaktır.

Bkz Yayıncılık Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti.
Harbiye Mah. Cumhuriyet Cad. Pak Apt. No: 30
Kat: 1 Daire: 3 Şişli İstanbul
Tel: (212) 245 08 39
e-posta: domingo@domingo.com.tr
www.domingo.com.tr

JHUMPA LAHIRI OLDUĞUM YER

Çeviri: Eren Yücesan Cendey

domingo

Her yer değiştirmde derin bir hüzne kapılırim.
Anıların, acıların, hazların birbirine dolandı-
ęı bir yeri ardında bıraktığım için dertlenmem
aslında. Beni sarsan, değişimin kendisi; vazanın
içindeki suyun sallanıp bulanması gibi.

ITALO SVEVO, *Saggi e pagine sparse*
[Denemeler ve Derlenmemiř Yazılar]

Kaldırımında

Sabahları kahvaltıdan sonra, sokağın duvarına dayanmış küçük bir mermer levhanın yanından geçiyorum. Üzerinde adı yazan adamı hiç tanımadım ama yıllar içinde adını, soyadını öğrendim. Doğduğu ve öldüğü günü, ayı biliyorum. Şubat ayında, doğum gününden iki gün sonra ölmüş.

Bisiklet ya da motosiklet kazası olsa gerek. Ya da gece vakti dalgın yürürken bir araba gelip ona burada çarpmıştır.

Kırk dört yaşında kaybetmiş hayatını. Tahminime göre, tam burada, ihmal edilmiş bitkilerin filizlendiği duvarın yanında vermiş son nefesini; bu nedenle levha yerde, yayaların ayağının hizasında duruyor. Burası kıvrılarak tırmanan, biraz tehlikeli bir yol. Kaldırım da düzgün değil, ağaçların kökleri yüzeye çıkmış. Bazı kısımlar bu kökler yüzünden

yürünemez halde; nitekim ben de yola inip yürümek durumunda kalıyorum.

Önündeki kırmızı cam kutunun içinde yanan bir mum, minik bir çiçek demeti ve bir azizin heykelciği duruyor. Ama ölen kişinin fotoğrafı yok. Mumun üzerinde, annenin plastik bir kılıfa sararak astığı, elle yazılmış notu var, oğlunun kaybı anısına bir an için durup düşünenlere teşekkür ediyor. *Zamanının bu anını oğluma ayıran kişilere şahsen teşekkür etmek beni memnun ederdi ama bu mümkün değilse de tüm yüreğimle müteşekkirim*, yazıyor.

Ne anneyi ne başka birini gördüm taşın önünde. Oğul kadar anneyi de düşünüyorum, sonra kendimi biraz daha az canlı hissederek yoluma devam ediyorum.

Yolda

Mahallede yürürken arada sırada küçük bir kaçamak yapabileceğim ya da bir ömür birlikte yaşayabileceğim o adama rastlıyorum. Beni görmek onu her seferinde mutlu ediyor. Bir kız arkadaşıyla yaşıyor, iki de çocukları var. İlişkımız kaldırımda üç beş lafla, ayak üstü içilen kahveyle ya da birlikte attığımız birkaç adımla sınırlı. Bana heyecanla programlarından söz ediyor; elleri kolları hep hareket halinde ve bazen yürürken eşzamanlılık tutturana bedenlerimiz belli belirsiz birbirlerine değiyor.

Bir keresinde yeni eteğimin altına çorap seçmek için bir dükkâna girince bana eşlik etti. Eteği henüz almıştım, o akşam katılacağım davette giymek için uygun çorabım yoktu. Tezgâha yayılan tüm dokular, renkleri birlikte elledik. Örnekler sanki esnek ve saydam kumaş parçalarıyla dolu bir kitap gibiydi. O, sutyenler, gecelikler arasında kendini sanki bir

iç çamaşırını mağazasında değil de bir nalburdaymış gibi rahat hissediyordu. Ben yeşille mor arasında kararsız kalmıştım. Mor olanı almam konusunda beni ikna eden o oldu ve satıcı kız çorapları poşete koyarken şöyle dedi: Kocanızın gözü çok iyi.

Bu hoş karşılaşmalar günlük gezintilerimizi bölüyor. İffetli, kaçamak bir muhabbetin keyfini çıkartıyoruz. Sonuçta fazla ileri gitmiyor, asla çizgiyi aşmıyor. Temiz bir adam o, arkadaşımı ve çocuklarını çok seviyor.

Her ne kadar hayatımı kimseyle paylaşmıyor olsam da sıkı bir kucaklama bana yeterli geliyor. Yanağa kondurulan iki öpücük, birlikte atılan iki adım, birlikte aşılın kısa bir yol... İkimiz de dile getirmesek de istersek hatalı ve hatta yararsız olacak, yanlış bir maceraya sürüklenebileceğimizi biliyoruz.

Bu sabah onu dalgın görüyorum. Tam karşısına gelene dek beni fark etmiyor. Bir köprüden geçiyoruz, o bir yandan geliyor, ben öteki yandan. Tam ortada duruyoruz, yayaların nehir boyunca duvara vuran gölgelerine bakıyoruz. Sırayla süzülen hayaletleri, bir âlemden ötekine geçen uysal ruhları andırıyorlar. Köprü düz olmasına rağmen gölgeler –somut duvara yansıyan soyut figürler– yokuş tırmanıyor, sürekli yükseliyor gibi görünüyorlar. Korkunç bir hedefe doğru sessizce ilerleyen mahkûmlara benziyorlar.

“Günün birinde bu geçişi filme çekmek hoş olurdu,” diyor bana. “Biliyor musun, her zaman olmaz, güneşin konumuna bağlı. Her seferinde etkileniyorum, bunda büyüleyici bir şeyler varmış gibi hissediyorum. Acelem olsa bile duruyorum.”

“Ben de.”

Cep telefonunu çıkartıyor. “Deneyelim mi?” diye soruyor.

“Nasıl çıkıyor?” diyorum.

“Çok kötü, bu alet bir şey yakalayamıyor.”

Sessiz gösteriye, hiç durmadan hareket eden kara figürlere bakmayı sürdürüyoruz.

“Nereye gidiyorsun şimdi?”

“İşe.”

“Ben de.”

“Bir kahve içelim mi?”

“Bugün zamanım yok.”

“Hoşça kal o zaman, görüşürüz.”

Vedalaşıyoruz, ayrılıyoruz, biz de o duvara vuran iki gölgeye dönüşüyoruz; yakalanması mümkün olmayan gündelik bir gösteriye.

Ofiste

Burada dikkatimi yoğunlaştırmam çok zor. Kori-dordan geçen meslektaşlarıma ve öğrencilere ser-gileniyormuşum gibi hissediyorum kendimi. Hare-ketleri, gevezelikleri sinirlendiriyor.

Ortamı ısıtmak için boşuna gayret gösteriyorum. Her hafta rafları doldurmak üzere alışveriş torbası-na attığım kitaplarımı taşıyorum. Ne var ki omuz-larıma saplanan ağrım ve çabam sonuçta hiçbir şeye yaramıyor. Bu kitaplığı doldurmam için iki üç yıl gerekiyor, o kadar geniş; bütün duvar boyunca uza-nıyor. Gene de ortam biraz daha davetkâr bir hal aldı: bir çerçeveli gravür, bir bitki, iki yastık. Buna rağmen sorgulayan, beni dışlayan bir ortam bu.

Kapıyı açıyorum, çantamı bırakıyorum, günümü planlamaya başlıyorum. Postalara yanıt yazıyorum, öğrencilere okutacağım kitaba karar veriyorum. Bu-rada bulunma nedenim, sadece maaşım; yüreğimi

koymuyorum işime. Pencereden gökyüzüne bakıyorum. Biraz müzik dinliyorum. Öğrencilerin kompozisyonlarını okuyor, düzeltiyorum, sonra bir zamanlar tutku hissettiğim kitaplarıma dönüyorum. Arada sırada yüzsüzün teki akıl sormak ya da bir şey istemek için kapıyı çalıyor. Hırs ve özgüven yüklü ifadesiyle karşıma oturuyor.

Burası geçici bir bölge, kendimi bu mekâna ait kılamıyorum. Meslektaşlarım beni görmezden geliyor, ben de onları. Kim bilir, belki de beni hırçın ya da rahatsız edici buluyorlardır. Yakın, ulaşılabilir olmak zorunluluğumuz var ama ben kendimi onların tümünün uzağında hissediyorum.

Bu ofisi benden önce kullanan meslektaşım arada sırada burada uyuyormuş galiba. İyi ama neresinde, nasıl, diye düşünüyorum. Yere battaniye serip üzerine mi uzanıyordu? Şairmiş, dul karısının söylediğine göre gecenin ilerleyen saatlerinde kimseciklerin kalmadığı yapıya sinen gece sükûnetine hayranmış ve aklına bir şiir takılırsa tamamlayana dek ofisten çıkmazmış. Evinde, karısının döşediği temiz ve sevimli çalışma odasında aradığını bulamıyormuş. Şiirlerini burada yazıyormuş; duvarların, halının solgun renklerini umursamıyormuş. Yaşlı, hayal âleminde bir adammış ve aklında birbirine dolanan coşkun sözcükler ancak bu odada belli bir

düzene giriyormuş. İki yıl önce ölmüş, son nefesini bu odada vermediyse de ortamda bir kabir kasveti hissediliyor.

Lokantada

Öğle yemeklerimi genellikle evimin iki adım ötesindeki lokantada yiyorum. Küçük bir yer, on iki olmadan varamazsam yer bulamıyorum, ikiden sonrası bekliyorum. Tek başıma, benim gibi yalnızların, tanımadığım kişilerin arasında yiyorum ama arada sırada aşına çehrelere rastladığım da oluyor.

Yemekleri baba pişiriyor, kızı servis yapıyor. Galiba anneyi kızın küçüklüğünde kaybetmişler: Aralarındaki sıkı bağın sadece kan değil, aynı zamanda yas bağı olduğu hemen anlaşılıyor. Buralı değiller. Tüm gün gürültülü bir ara sokakta çalışıyor olsalar da yalnızlıklarını koruyorlar; kemiklerinde güneşin alevi, koyunlarla dolu tepelerin fırtınaları, kuzey rüzgârlarının hışmı var. Onları teknelerinde, korunaklı bir mağaranın önüne demir atmış olarak canlandırıyorum gözümde. Kız teknenin kışından kendini suya atıyor, baba elinde canlı bir balık tutuyor.

Aslında kız garsonluk yapmıyor, neredeyse hep tezgâhın arkasında duruyor.

“Buyurun.”

Menü tıkız, tuhaf bir el yazısıyla kara tahtaya yazılmış oluyor. Haftanın her günü değişik bir yemek seçiyorum. Kız siparişi alıyor, daima mutfakta olan babasına ne hazırlayacağını söylüyor.

Oturuyorum, bana bir şişe su ve kâğıt peçete getirip hemen tezgâh arkasındaki yerine dönüyor. Bana ait tepsi tezgâh üzerine konduğu anda kalkıp alıyorum.

Bugün mahallede çalışanlar ve her zamanki turistler arasında genç bir babayla kızı da var. Sarı saçlarını iki örgüyle toplamış kız on yaşlarında, omuzları öne düşük, bakışları dalgın. Genellikle onları cumartesi günleri görürdüm ama bu hafta okul kapalı, Paskalya tatilindeyiz.

Artık olayı biliyorum: Kız geceyi babasının evinde geçirmeyi reddediyor, daima annesiyle kalmak istiyor. Daha önce üç kişilik bir aileyken de rastlardım onlara bu lokantada. Annenin kıza hamileliğini, çiftin mutluluğunu, mahrem konuşmalarını, çevredekilerin iyi dileklerini çok iyi anımsıyorum. Bir aile olduktan sonra da yemeğe gelmeye devam ettiler. Parkta oynadıktan, meydandan şunu bunu aldıktan sonra yorgun ve acıkmış halde kapıda

belirirlerdi. Kızla aramda bir bağ varmış gibi hissedirdim; o da benim gibi tek çocuktuk, annesiyle babasının arasında otururdu. Tek fark, benim babamın dışarıda yemek yemeyi sevmemesiydi.

Anne geçen yıl mahalleyi terk etti, baba yalnız kaldı. Ve annesine çok bağlı; büyüdüğü evde, onu bekleyen odasında babayla kalmak istemeyen bu küçük kız yüzünden adam kendini bezgin ve hatta çaresiz hissediyor.

Babası onunla konuşmaya, onu ikna etmeye çalışırken, kız cep telefonuyla oynuyor. Adamın kendini yinelemesi içimi acıtıyor. Babayla kız arasındaki kopukluk ve yıkılmış evlilik yüreğimi sızlatıyor. Oysa söylentilere göre karısı adamı, onu başkasıyla aldatması, artık geride kalmış olsa da çılgın bir tutku yaşaması yüzünden terk etmiş.

Baba, “Okul nasıldı geçen hafta?” diye soruyor.

Kız omuzlarını silkiyor. Şöyle diyor: “Bu akşam beni bir kız arkadaşıma bırakır mısın?”

“İkimiz birlikte sinemaya gideriz diye düşünmüştüm.”

“Canım istemiyor. Ben arkadaşıma gitmek istiyorum.”

“Ne yapıyorsun orada?”

“Eğleniyorum.”

“Peki, sonra ne yapacaksın?”

“Anneme dönerim.”

Baba teslim oluyor, bu hafta onu ikna etmek için daha fazla uğraşmayacak. O da cep telefonuna bakıyor. Kız tabağındaki yemeğin bir bölümünü yiyor, kalanı babası bitiriyor.